

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်တရားခုံရုံးနှင့် ရောမစာချုပ်အတွင်းမှ အဓိကရာဇဝတ်မှုများ

၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအထိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်တရားခုံရုံးရှေ့မှောက်တွင် အမှုစုစုပေါင်း ၂၆ မှု ကြားနာစစ်ဆေးခဲ့ပြီး အချို့အမှုများတွင် သံသယရှိသူ ၁ ဦးထက် ပိုသည်။ ရောမသဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့ဝင် ၁၂ နိုင်ငံ (အတည်ပြုထားသော နိုင်ငံများ) မှ နိုင်ငံပေါင်း ၁၄ ခုသည် အာရှဒေသမှ ဖြစ်ပြီး အာဖရိကနက္ခတ်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ဆိုက်ပရပ်စ်၊ တီမောလက်စ်တီ၊ ဂျော်ဂျီယာ၊ ဂျပန်၊ ဂျော်ဒန်၊ တောင်ကိုရီးယား၊ မော်လဒိုက်၊ မွန်ဂိုလီးယား၊ ပါလက်စတိုင်း၊ ဖိလစ်ပိုင်နှင့် တာဂျစ်ကစ္စတန်နိုင်ငံ တို့ ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီနှစ်များက အချို့အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ICC မှ နုတ်ထွက်သွားပြီး (ဥပမာ - ဘူရူန်ဒီနိုင်ငံ)၊ အချို့မှာ နုတ်ထွက်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်နေဆဲ (ဥပမာ - ဖိလစ်ပိုင်)၊ သို့မဟုတ် နုတ်ထွက်ရန် ခြိမ်းခြောက် (ဥပမာ - တောင်အာဖရိကနှင့် ဂမ်ဘီယာနိုင်ငံ) နေပါသည်။

အိုင်စီစီ၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်

- ICC သည် အောက်ပါနည်းလမ်းသုံးမျိုးဖြင့် အဖြစ်အပျက်အကြောင်းကိစ္စတစ်ခုအပေါ်တွင် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ရယူနိုင်ပါသည်။
- အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတော်တစ်ခုမှ အဖြစ်အပျက်အကြောင်းကိစ္စတစ်ခုကို လွှဲပြောင်းပေးသည့် အခြေအနေ၊
- ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း ရောမသဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သော နိုင်ငံများ ပါဝင်ပတ်သက်သော အမှုကိစ္စတစ်ခုကို ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ မှ တရားရုံးသို့ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည်။ သို့မဟုတ်
- ICC ၏ တရားစွဲအရာရှိက အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သောရာဇဝတ်မှု သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများက ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုအတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းတစ်ခုကို စတင်နိုင်သည်။ ICC သည် ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့ နောက်ပိုင်းတွင် ကျူးလွန်သည့် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားတစ်မျိုးနွယ်လုံး အပေါ် သက်ရောက်သည့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများ အပေါ်တွင် တရားစီရင်နိုင်သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၇ ရက်နေ့မှ စတင်ကာ လုံခြုံရေးကောင်စီသည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သည့်နိုင်ငံများ ပါဝင်သည့်ဖြစ်စေ ရန်လိုမှုလုပ်ရပ်တစ်ခုကို ICC သို့ လွှဲပြောင်းနိုင်သည်။

ICC ၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အောက်မှ ရာဇဝတ်မှုများကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

1

လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု

လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုရာဇဝတ်မှုသည် လူမျိုးတခု၊ လူမျိုးစု၊ လူမျိုး သို့မဟုတ် ဘာသာရေး အုပ်စုတခု၏ တခုလုံး သို့မဟုတ် အစိတ်အပိုင်းကို ဖျက်ဆီးရန်ရည်ရွယ်၍ အောက်ပါတို့ကို ကျူးလွန်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

- ၁။ အုပ်စုဝင်များကို သတ်ဖြတ်ခြင်း
- ၂။ အုပ်စုဝင်များကို ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြင်းထန်လေးနက်စွာ နာကျင်စေခြင်း
- ၃။ အုပ်စုတစ်စုလုံး သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအား ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ ပျက်စီးစေရန် တွက်ချက်ထားသည့် လူမှုဘဝအခြေအနေများကို ကျရောက်စေခြင်း
- ၄။ အုပ်စုအတွင်း ကလေးမွေးဖွားခြင်းကို တားမြစ်ရန် ရည်ရွယ်သော ဆောင်ရွက်ချက်များ ချမှတ်ခြင်း
- ၅။ အုပ်စုတခု၏ ကလေးသူငယ်များကို အခြားအုပ်စုတခုသို့ အတင်းအဓမ္မလွှဲပြောင်းခြင်း

2

လူသားမျိုးနွယ်စုအားဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်သည့်ရာဇဝတ်မှုများ

လူသားမျိုးနွယ်စုအား ဆန့်ကျင်သည့်ရာဇဝတ်မှုများသည် အရပ်သားပြည်သူများ အပေါ် ကျယ်ပြန့်၍ စနစ်တကျစီစဉ်သော တိုက်ခိုက်မှုများကို သိရှိလျက် ကျူးလွန်သည့် အောက်ပါလုပ်ရပ်များကို ဆိုလိုသည်။

- ၁။ သတ်ဖြတ်မှု
- ၂။ သုတ်သင်ရှင်းလင်းခြင်း
- ၃။ ကျွန်ပြုခြင်း
- ၄။ တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် လူဦးရေကို အတင်းအဓမ္မရွှေ့ပြောင်းခြင်း
- ၅။ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ အခြေခံစည်းမျဉ်းများကို ချိုးဖောက်၍ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှုကို ပြင်းထန်စွာ တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားခြင်း
- ၆။ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု
- ၇။ မုဒိန်းမှု၊ လိင်ကျွန်ပြုခြင်း၊ ပြည့်တန်ဆာအဖြစ်အဓမ္မစေခိုင်းခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မ ကိုယ်ဝန်ဆောင်စေခြင်း၊ အတင်းအကြပ် သားကြောဖြတ်စေခြင်း၊ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်သော ပြင်းထန်လွန်းသော လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုပုံစံများ
- ၈။ နိုင်ငံရေး၊ လူမျိုးရေး၊ နိုင်ငံသား၊ လူမျိုးစု၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေး၊ လိင်ကွဲပြားမှု သို့မဟုတ် အခြား ပုံစံပေါ်အခြေခံ၍ မည်သည့်အုပ်စုကိုမဆို နိုင်ငံတကာဥပဒေများမှ ခွင့်မပြုနိုင်သော အချက်များဖြင့် ဖိနှိပ်ကန့်သတ်ခြင်း
- ၉။ လူပုဂ္ဂိုလ်များအား အစပျောက်ခြင်း
- ၁၀။ လူ့အသားအရောင်ခွဲခြားခြင်း ရာဇဝတ်မှု
- ၁၁။ အခြား ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ပြင်းထန်စွာနာကျင်စေရန် လူသားမဆန်သော လုပ်ဆောင်မှုများ သို့မဟုတ် ခန္ဓာကိုယ်ကို နာကျင်ဒဏ်ရာရစေခြင်း သို့မဟုတ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ခန္ဓာကိုယ်ကျန်းမာရေး

3

စစ်ရာဇဝတ်မှုများ

စစ်ရာဇဝတ်မှုများသည် လူပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းဥစ္စာအပေါ်တွင် ဖြစ်စေ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သော ဂျီနီဗာသဘော တူညီချက် လေးခုကို ချိုးဖောက်မှုများဖြစ်ပါသည်။

- ၁။ ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သတ်ဖြတ်ခြင်း
- ၂။ ဇီဝဗေဒဆိုင်ရာ စမ်းသပ်မှုများအပါအဝင် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း သို့မဟုတ် လူမဆန်သော ပြုမူဆက်ဆံမှုများ
- ၃။ ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကြီးမားပြင်းထန်စွာ ထိခိုက်စေခြင်း သို့မဟုတ် ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ကျန်းမာရေးအပေါ် ဆိုးဝါးစွာ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရစေခြင်း
- ၄။ ကျယ်ပြန့်စွာ ထိခိုက်စေခြင်းနှင့် စစ်တပ်၏လိုအပ်ချက်နှင့် မကိုက်ညီသည့် ပစ္စည်းဥစ္စာများကို သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် မတရားလုပ်ခြင်းနှင့် အတင်းအဓမ္မလုပ်ခြင်း
- ၅။ စစ်သုံးပန်းများကို ဆန့်ကျင်ဘက်တပ်ဖွဲ့များအတွင်း အတင်းအဓမ္မ စစ်မှုထမ်းစေခြင်း
- ၆။ စစ်သုံးပန်းများနှင့် အခြားထိမ်းသိမ်းထားသောသူများကို မျှတ၍ ပုံမှန်တရားရုံးများကို ရရှိခွင့်ကို ပိတ်ပင်ကန့်သတ်ထားခြင်း
- ၇။ ဥပဒေမဲ့ နိုင်ငံတွင်းမှနှင်ထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းခြင်း၊ သို့မဟုတ် တရားဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်၍ ကန့်သတ်ထိမ်းချုပ်ခြင်း
- ၈။ ဓားစာခံများအဖြစ် ခေါ်ဆောင်ပြန်ပေးဆွဲခြင်း

စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင်နိုင်ငံတကာလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း ပြင်းထန်သော ဥပဒေချိုးဖောက်မှုများနှင့် လုပ်ထုံးများကို နိုင်ငံတကာ ဥပဒေအရ တည်ထောင်ထားသော မူဘောင်အရ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။ ထိုချိုးဖောက်မှုများကို ရောမသဘောတူစာချုပ်၏ ပုဒ်မ ၈(ခ) တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ နိုင်ငံတကာလက္ခဏာမရှိသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများတွင် တရားရုံး၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်သည် ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဩဂုတ် ၁၂ ရက်တွင် သဘောတူခဲ့သည့် ဂျီနီဗာသဘောတူညီချက်နှင့် တူညီသော ပုဒ်မ ၃ ကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြင့် တရားစွဲဆိုမည်ဖြစ်ပါသည်။

ရာဇဝတ်မှုအစိတ်အပိုင်းများကို ချဲ့ထွင်သတ်မှတ်ရန်အတွက် ပြင်ဆင်ချက်များ

ရောမစာချုပ်၏ ပုဒ်မ ၉ တွင် သဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံက ဖြစ်စေ၊ အများစုထောက်ခံချက်ဖြင့် တရားသူကြီးများက ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် တရားစွဲအရာရှိကဖြစ်စေ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းနှင့် ရာဇဝတ်မှုများတွင် အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် ICC ကို အထောက်အကူဖြစ်စေသော ပြင်ဆင်ချက်များကို အဆိုပြုတင်သွင်းနိုင်သည်။ ထိုအဆိုပြုချက်များကို အတည်ပြုနိုင်ရန်အတွက် သဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ အထွေထွေညီလာခံတွင် အနည်းဆုံး ၃ ပုံ ၂ ပုံက ထောက်ခံမှုရယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂ၏ အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်သည့်အတွက် ICC နှင့် ကုလသမဂ္ဂ အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် သဘောတူညီချက်ရှိပါသည်။ တရားရုံး၏တရားစီရင်ခွင့်ဘောင်ထဲတွင် မရှိသော အမှုကိစ္စတရပ်တွင် ကုလသမဂ္ဂ၏ လုံခြုံရေးကောင်စီက လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြင့် ICC ကို တရားစီရင်ခွင့်ပေးအပ်နိုင်သည်။